

Vermindering en beheersing van lawaai

Het wegnemen of verminderen van lawaai op het werk is niet alleen een wettelijke verplichting van werkgevers, maar het levert ook economisch voordeel op. Hoe veiliger en gezonder de werkvloer, des te kleiner is de kans op kostbaar arbeidsverzuim, ongevallen en ondermaatse prestaties. Deze factsheet geeft een overzicht van de belangrijkste stappen die moeten worden ondernomen om lawaai op het werk te verminderen en te beheersen.

Stappen naar succes

Lawaai kan in veel sectoren een probleem vormen, dus niet alleen op bouwplaatsen en in fabrieken, maar overal, van boerderijen tot cafés, van scholen tot concertgebouwen. Er zijn altijd drie belangrijke stappen om de werknemers te beschermen:

- breng de risico's in kaart;
- neem op basis van de risicobeoordeling maatregelen om de risico's te voorkomen of te verkleinen;
- controleer regelmatig of de maatregelen nog effect hebben en breng waar nodig wijzigingen aan.

De risico's in kaart brengen

Hoe grondig en op welke manier de risicobeoordeling wordt uitgevoerd hangt af van de omvang van het probleem op de werkvloer, maar alle risico's ten gevolge van lawaai moeten aan bod komen. Zo moet worden gekeken naar de manier waarop lawaai kan leiden tot een grotere kans op ongevallen in een fabriek, maar ook naar de kans op lawaaidoofheid.

Belangrijke punten in een risicobeoordeling

- Breng de verschillende risico's van lawaai binnen de organisatie in beeld. Bijvoorbeeld:
  - worden bepaalde werknemers blootgesteld aan lawaai, waardoor zij mogelijk gehoorschade kunnen oplopen?

- Zijn er gevaarlijke stoffen aanwezig die de kans op gehoorschade kunnen vergroten?
- Verstoort lawaai bij bepaalde taken de communicatie, waardoor de kans op ongevallen toeneemt?
- Veroorzaakt lawaai stress binnen de onderneming?
- Stel vast wie op welke manier schade kan oplopen. Denk daarbij ook aan tijdelijk en deeltijdpersoneel, en aan specifieke risicocategorieën, zoals zwangere werknemers.
- Evalueer reeds bestaande beheersmaatregelen voor lawaai en besluit welke aanvullende maatregelen nodig zijn.
- Stel een verslag op van alle bevindingen en overleg hierover met de werknemers en hun vertegenwoordigers.

Neem maatregelen om risico's te voorkomen of te verkleinen

Er bestaat een vaste volgorde van beheersmaatregelen die kunnen worden getroffen om de gezondheid en de veiligheid van werknemers te garanderen:

- verwijdering van de bron van het lawaai;
- beheersing van het lawaai aan de bron;
- collectieve beheersmaatregelen via werkindeling en organisatie van de werkvloer;
- persoonlijke beschermingsmiddelen.

Verwijder de lawaaibron

De verwijdering van een geluidsbron is de meest doeltreffende manier om risico's voor werknemers te voorkomen. Houd hier rekening mee bij het inzetten van nieuwe machines of het inrichten van werkruimtes. Een op geluidloos of geluidarm materieel gericht aankoopbeleid is in veel gevallen de meest rendabele manier om lawaai te voorkomen of te beheersen. Sommige lidstaten beschikken over gegevensbanken om ondernemingen te helpen bij het aanschaffen van werkuitrusting.

Beheersing van lawaai aan de bron

Het beheersen van lawaai moet in sterke mate gericht zijn op de vermindering van lawaai, al dan niet aan de bron, waarbij rekening wordt gehouden met het ontwerp en onderhoud van de werkplek, de bedrijfsruimte en de gebruikte machines en gereedschappen.

Dit kan bereikt worden met een reeks technische veiligheidsmaatregelen, waaronder:

- isolatie van de bron, door verplaatsing, omheining of het dempen van trillingen met metalen veren, luchtveren of elastomere dragers;
- geluidsvermindering aan de bron of in de overdrachtsweg — met behulp van omheiningen en schotten, geluid- of uitlaatdempers, of door snij-, ventilator- of slagsnelheden te verlagen;
- verplaatsing of aanpassing van machines — zoals riemaandrijving in plaats van luidruchtigere tandwielen, of elektrische in plaats van pneumatische instrumenten;

- ☑ het gebruik van dempend materiaal — zoals rubberen strips voor vuilnisbakken, transportbanden en triltafels;
- ☑ actieve geluidsvermindering („antigeluid”) onder bepaalde omstandigheden;
- ☑ preventief onderhoud: door slijtage van onderdelen kunnen geluidsniveaus veranderen.

Collectieve beheersmaatregelen

Wanneer lawaai niet afdoende kan worden beheerst aan de bron, moeten verdere stappen worden ondernomen om het lawaai voor werknemers te verminderen. Dit kan door een verandering van de:

- ☑ werkplek — geluidabsorptie in een ruimte (bijv. een akoestisch plafond) kan het lawaai voor werknemers aanzienlijk terugbrengen;
- ☑ arbeidsorganisatie (bijv. door methodes toe te passen die minder lawaai veroorzaken of taakrotatie); en
- ☑ werkuitrusting — hoe en waar de uitrusting wordt geïnstalleerd, kan lawaai in hoge mate beïnvloeden.

Een beheersmaatregel voor lawaai moet ook rekening houden met de ergonomie. Indien maatregelen de uitvoering van het werk bemoeilijken, bestaat namelijk het risico dat ze aangepast of verwijderd worden, waardoor ze hun doel voorbijschieten.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals oordopjes en oorkappen, moeten pas in laatste instantie worden ingezet, nadat al het mogelijke is geprobeerd om de geluidsbron te verwijderen of af te zwakken. Bij gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen moet rekening worden gehouden met het volgende:

- ☑ zorg ervoor dat het beschermingsmiddel geschikt is voor het type en de duur van het lawaai. Het moet ook bruikbaar zijn in combinatie met andere beschermingsmiddelen;
- ☑ werknemers moeten de keuze hebben uit verschillende vormen van geschikte gehoorbescherming, zodat zij de meest comfortabele oplossing kunnen kiezen;
- ☑ bepaalde werknemers, zoals chauffeurs, politieagenten, piloten en cameramannen hebben voor hun werk oorkappen met communicatie of koptelefoons nodig, vaak voorzien van actieve geluiddemping om duidelijke communicatie te verzekeren en de kans op ongevallen tot een minimum te beperken;
- ☑ de persoonlijke beschermingsmiddelen moeten op een juiste manier worden gebruikt, opgeborgen en onderhouden; en
- ☑ er moet voorlichting worden gegeven over de noodzaak van de beschermingsmiddelen, het gebruik ervan en de wijze waarop ze moeten worden opgeborgen en onderhouden.

Voorlichting en opleiding

Werknemers moeten voorlichting en opleiding krijgen, zodat ze de gevaren van lawaai beter begrijpen en ermee leren omgaan. De volgende punten moeten aan bod komen:

- ☑ de risico's die men loopt en de maatregelen die zijn genomen om deze uit te schakelen of te verkleinen;
- ☑ de resultaten van de risicobeoordeling en eventuele geluidsmetingen, waarbij het belang ervan wordt toegelicht;
- ☑ maatregelen ter beheersing van lawaai en bescherming van het gehoor, zoals persoonlijke beschermingsmiddelen;
- ☑ waarom en hoe tekenen van gehoorschade moeten worden herkend en gemeld;
- ☑ wanneer werknemers in aanmerking komen voor medisch toezicht en het doel ervan.

Regelmatische controle van de risico's en de beheersmaatregelen

Werkgevers moeten regelmatig controleren of de maatregelen om lawaai te voorkomen of te beheersen nog steeds doeltreffend zijn. Afhankelijk van de geluidsniveaus hebben werknemers recht op passend medisch toezicht. Er moeten in dit geval individuele medische dossiers worden bijgehouden, waarvan de informatie aan de werknemers wordt meegedeeld. De uit het toezicht verkregen informatie moet worden gebruikt bij de herziening van de risico's en de beheersmaatregelen.

Betrokkenheid van de werknemer

Raadpleging van het personeel is een wettelijke verplichting en bevordert de betrokkenheid van de werknemers bij procedures en verbeteringen op het gebied van veiligheid en gezondheid. Met hun kennis kunnen gevaren worden herkend en praktische oplossingen worden geboden. Werknemersvertegenwoordigers spelen in dit proces een belangrijke rol. Voordat nieuwe technologieën of producten kunnen worden geïntroduceerd, moeten de werknemers eerst worden geraadpleegd over gezondheids- en veiligheidsmaatregelen.

Wetgeving

In 2003 werd Richtlijn 2003/10/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de minimumvoorschriften inzake gezondheid en veiligheid met betrekking tot de blootstelling van werknemers aan de risico's van fysieke agentia (lawaai) aangenomen. Deze richtlijn moet voor 15 februari 2006 in alle lidstaten in nationale wetgeving zijn omgezet (!).

In artikel 5, lid 1 wordt gesteld dat „de risico's van blootstelling aan lawaai worden weggenomen aan de bron of tot een minimum beperkt, waarbij rekening wordt gehouden met de technische vooruitgang en de beschikbaarheid van maatregelen om het risico aan de bron te beheersen”. Bovendien wordt in de richtlijn een nieuw dagelijks maximumniveau van blootstelling aan lawaai vastgesteld op 87 dB(A).

(!) Ter vervanging van Richtlijn 86/188/EEG.

Aanvullende informatie

Deze factsheet is onderdeel van de Europese Week voor veiligheid en gezondheid op het werk 2005. Surf voor meer factsheets en informatie over lawaai naar <http://ew2005.osha.eu.int>. EU-wetgeving ter bescherming van de gezondheid en de veiligheid is online beschikbaar op <http://europa.eu.int/eur-lex/>

Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
Tel. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83
E-mail: information@osha.eu.int

© Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk. Overneming met bronvermelding toegestaan. Printed in Belgium, 2005

